

Afzet, verwerking en vermarkting van Agroforestry producten en diensten

31 Jan 2025

Jos van Wegen & Marco Bijl

Interreg
Vlaanderen-Nederland

Gefinancierd door
de Europese Unie

CAMBIUM

Visual: FarmLife

Waarom ook alweer Agroforestry?

1. **Risico spreiding in alle opzichten!**
2. **Meerdere afnemers → gezond bedrijf.**
3. **Meerdere inkomsten bronnen → meer zekerheid.**
4. **Kosten besparingen.**
5. **Beter bestand tegen klimaatverandering.**

Agroforestry: *gouden* waarheden

*Er is **geen** ideaal
verdienmodel voor iedereen*

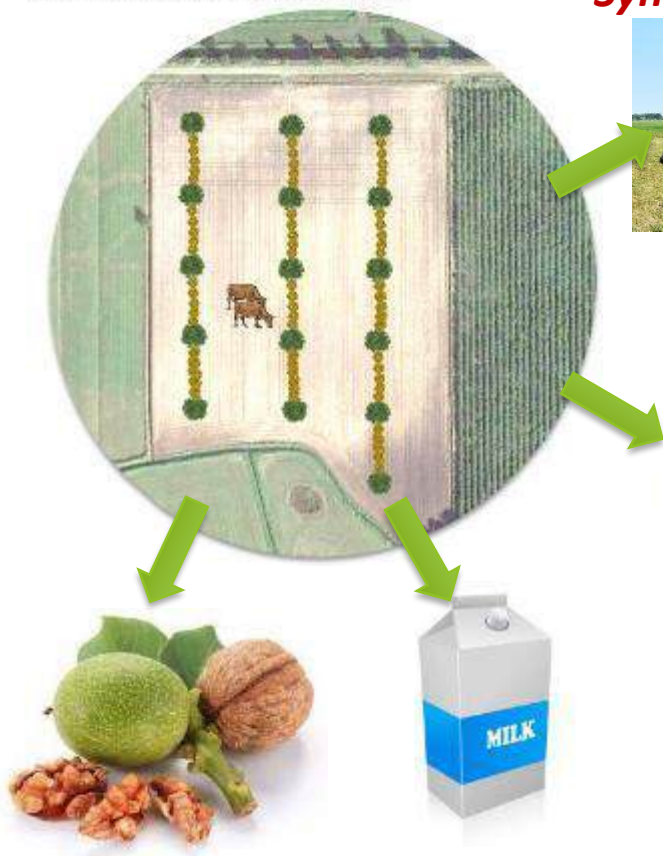
*Elke landgebruiker heeft **zijn**
eigen ideale verdienmodel!*

Individuele verdienmodellen

Landgebruiker A

1. Strookenteelt noten

Synergie

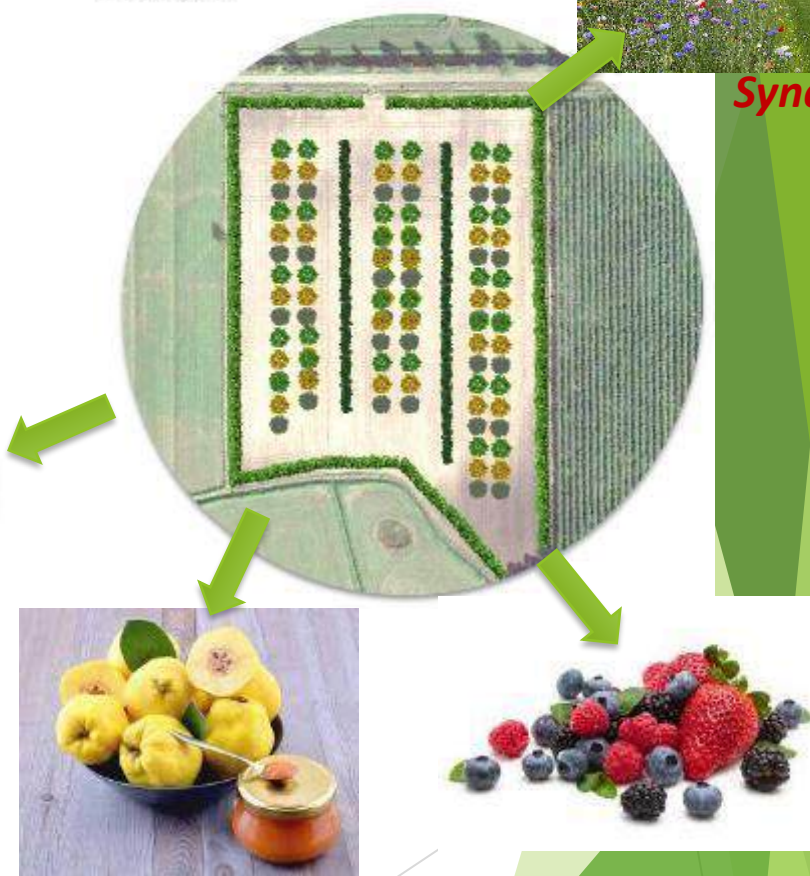

Landgebruiker B

9. Fruit

€

Synergie

Agroforestry dient al vele doelen

Functies van een Agroforestry boerderij

Economisch/producten

1	Kruiden	Of soortgelijke planten
2	Eénjarige en zaden	Zaadkweker. Oude rassen?
3	Biomassa productie	Houtsnippers, pellets
4	Dieren, speciale rassen	Andere (oude) rassen?
5	Ingrediënten bier, wijn, thee	Hop, gagel, druiven, kruiden
6	Snijbloemen en bollen	
7	Fruit	Alle soorten!
8	Heg en houtwal	Eetbare heg!
9	Voeder- en stalmateriaal	Voederhagen, olifantsgras
10	Vollegronds-groenten	Of in de kas
11	Bijhouderij / imker	Eigen korven met honing
12	Paddenstoelen/ truffels	Pluk in het wild, of productie
13	Natuurlijke vezels	Hennep, wol, haren, kurk, gras
14	Kwekerij (boom & struik)	Voor collega AF boeren!
15	Noten	Alle soorten!
16	Olie, hars, lijn	Notenolie etc
17	Eénjarige & vaste planten	Of kerstbomen!
18	Bessen	Alle soorten!
19	Weidepalen en brandhout	Of zaaghout lange termijn
20	Weide en grasland	Rotatie graas beheer, kruidenrijk

Economisch/services

21	Pluktuin	
22	CSA/Herenboeren	Abonnementen/pakketten
23	Camping / B&B	Tiny houses/B&B
24	Werken op de boerderij	Actieve vakanties
25	Hoefveterras	
26	Boerderijwinkel	Met groot assortiment

27	Excursie programma	Elk weekend ander thema!
28	C02 rechten en systemen	
29	Overige ecosysteemdiensten	Overige diensten?
30	Pionier centrum	Test & Onderzoek centrum?
31	Overige diensten?	

Water

32	Aanleg wateropslag	Kunstmatige vijver of anders
33	Aanpassing landschap	Key-lines, swales, terrassen
34	Natuur vriendelijke oevers	Schaduwbomen langs oevers!
35	Drainage	Gebruiken of juist niet?
36	Waterpeil sturing	Invloed mogelijk?
37	Irrigatie	Druppel (tape/slang). Anders?
38	Levende & compost bermen	Betere wateropslag- en afvoer
39	Filterende waterplanten	En eetbaar?
40	Erosie controle	Is er een probleem?

Natuurwaarden/biodiversiteit

41	Fauna onderkomens	Compleet pakket elke soort
42	Waardplanten	Insect-plantsoort combi
43	Nieuw Bos	Met als doel natuurverbetering
44	Ecologische corridor	Natuurlijke heg, verbindingen
45	Afval controle	Voor als er een probleem is
46	Drijvende eilanden	In je eigen vijver en ven

Sociale aspecten

47	Zorgboerderij	
48	Speciale werknemers	Mensen met arbeidsbeperking
49	Maatschappelijke verantwoording	Recreatie voorziening & excursies

Agroforestry: **gouden** waarheden

AF = vaak *meer* verschillende producten in *kleinere* volumes:

(grote volumes wellicht later)

Markt- en productontwikkeling & samenwerking nodig.

(Focus: producten/services met een verhaal)

Agroforestry: *gouden* waarheden

► *Traditionele markt*

Agroforestry markt

**Collegiale
keten**

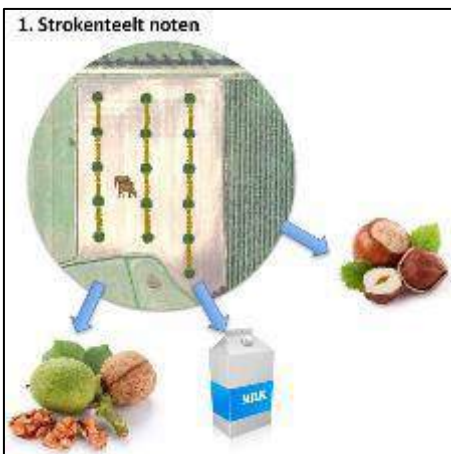

Agroforestry: **gouden** waarheden

- Meeste AF plannen eindigen met circa 6-8 **nieuwe** inkomsten bronnen.
- Kunnen **producten** zijn, maar ook **diensten** en **kostenbesparingen**.
- We stapelen inkomsten; het gaat om verdienvermogen (= het **totaal aan verdienmodellen**)!

Stapelen van inkomsten

= Verdienvermogen

Walnoten (vers)

Hazelnoten (vers)

Melk

Kostenbesparingen: verbeterd bodembeheer, schaduw voor vee (gezondheid), meer water vasthouden (geen irrigatie).

Opbrengst verhogingen:

Walnotenolie

Hazelnoten gebrand

Kaas

Verkoop in boerderijwinkel of hoeveterras

Overige diensten (excursies, training etc)

Carbon credits

Beheervergoedingen (voorheen subsidies)

Opbrengst synergie:

Meerprijs door AF certificatie (toekomst)

Betaling andere ecosystemediensten (toekomst)

Ecosysteemdiensten in de toekomst

- **Koolstof vastlegging**
SNK, Oncra => MKB op vrijwillige markt
- **Waterbeheer en kwaliteitsdiensten**
beloond door waterschappen
- **Biodiversiteit**
subsidies, nieuw groen en consument
- **Stikstof, erosie, fijnstofafvang, ...**

Agroforestry: **gouden** waarheden

Sommige producten of diensten brengen eerder iets op, andere later.

Inkomens- en risico spreiding

Granen, zaden, voer, stalmateriaal
CO2 rechten
Weide & grond verbetering
Bijhouderij
Bloemen, kwekerij, sierteelt
Kruiden en ingrediënten
Bessen
Groenblauwe diensten
Biomassa, vezelgewassen
Pluktuin, CSA
Hoefveterras, boerderij winkel
Onderzoekscontracten/ test centrum
Fruit & hazelnoten
Paddenstoelen
Weidepalen
Verblijfsrecreatie, excursies
Walnoot, kastanjes etc
Bouwmaterialen (hout)
Zaag & timmerhout

Korte termijn (1-5 jaar)

Middellang (6-15 jaar)

Lang (> 16 jaar)

Tolhurst, UK

Verkoop van producten en diensten

Eerst keuzes maken!

Bepaal je keuzes
(hier kun je echt
wel wat hulp bij
gebruiken!)

Je kiest
'bessen'. Wat ga
je precies
verkopen?

Aan wie wil je
verkopen?

Functies van een Agroforestry boerderij

Economisch/producten		
1	Kruiden	Of eetbare of decoratieve?
2	Eetbare en zaden	Zaden die de bodem?
3	Biologische productie	Hoeveelheid, welke?
4	Dieren, speciale rassen	Welke in de boerderij?
5	Ingrediënten voor wijn, thee	Hoeveelheid, welke?
6	Sjablonen en bollen	
7	Fruit	Alle soorten?
8	Pijp en houtwal	Enkele of alle?
9	Voeder- en stalmateriaal	Overige diensten?
10	Volledige groenten	Of alle of niet?
11	Bijproducten / rassen	Enkele of alle?
12	Paddenstoelen / truffels	Of alle of niet?
13	Natuurlijke vezels	Enkele of alle?
14	Kweekplanten (boom & struik)	Overige diensten?
15	Rotten	Alle soorten?
16	Olie, hars, lijn	Overige diensten?
17	Eetbare & vaste planten	Of alle of niet?
18	Bessen	Alle soorten?
19	Vleesdieren en veehouderij	Of eetbare of decoratieve?
20	Vlees en producten	Overige diensten?
Economisch/services		
21	Pluimvee	Overige diensten?
22	Olie / hars / lijn	Overige diensten?
23	Cereale / soja	Overige diensten?
24	Vlees op de boerderij	Overige diensten?
25	Houtwaren	Overige diensten?
26	Boerderijhuis	Overige diensten?
Water		
32	Aanleg waterloop	Overige diensten?
33	Aanpassing landbouw	Aanpassing landbouw
34	Natuurvriendelijke werken	Schakelen in de natuur
35	Drainage	Overige diensten?
36	Watergeleiding	Overige diensten?
37	Irrigatie	Overige diensten?
38	Levens- & compost bereiden	Overige diensten?
39	Filterende waterplanten	Overige diensten?
40	Soort controle	Overige diensten?
Natuurlijke diversiteit		
41	Fauna ondersteunen	Overige diensten?
42	Waardplanten	Overige diensten?
43	Natuur B	Overige diensten?
44	Ecologische comfort	Overige diensten?
45	Afval controle	Overige diensten?
46	Drijvende dieren	Overige diensten?
Sociale aspecten		
47	Zorgverlening	Overige diensten?
48	Speciale verhuur	Overige diensten?
49	Maatschappelijke verantwoordelijkheid	Overige diensten?

Verse bessen?
Ingevroren?
Jam?
Cider?
Sap?
Als ingrediënt?
Anders?

Consument (vers
pakket)?
Lokale (of eigen)
winkel?
Restaurants?
Online?
Pluktuin?

Doe deze analyse voor elk product en dienst

Verkoop jouw *producten*; berekening

Bessen → Cider → restaurants?

Kan dat uit?

Je zal de berekening moeten maken, of een AF expert dat voor je laten doen.

Tip: Toegevoegde waarde kan bijna altijd uit!

Verkoop jouw *producten; conclusies*

- Elk product vraagt meestal zijn eigen markt (doelgroep, logistiek etc).
- Je hebt extra kennis nodig, dat is zeker.
- Maar...korte ketens zijn een prima idee; het hoeft niet ingewikkeld te zijn.
- Korte ketens: inkomsten zijn meer direct, en tegen een eerlijke prijs.

Verkoop jouw *diensten*

Veel bedrijven verdienen uiteindelijk en groot deel aan diensten

- Pluktuin met winkel en café.
- Excursies.
- Onderzoeksstation of demo bedrijf.
- Opleidingen.
- Vergader locatie.
- B&B, camping, tiny houses.
- Zorg.

Wakelyns, UK

Samenwerking in de sector

Samenwerking op lokaal niveau

Door veel verschillende producten en services is samenwerking nodig. Samenwerking kan op veel verschillende manieren.

- **Kennisdeling.**
- **Samen aankoop (plant)materiaal.**
- **Samen onderhoud met 1 machine.**
- **Samen oogsten met 1 machine.**
- **Samen verwerken van de oogst op 1 locatie.**
- **Gezamenlijke verkoop.**

Samenwerking op lokaal niveau

Vormen van een *‘collegiale keten’*:
Spelers in dezelfde keten ontwerpen
daadwerkelijk hun eigen
samenwerking.

**In de provincies gaat dit één van de
belangrijkste ontwikkelingen worden
in komende 10 jaar.**

Samenwerking in groter verband

Provincie niveau, AF netwerken

*Uitwisselen kennis in regionale context,
samenwerking en toegang tot experts voor
plannen met doorrekening*

Nationaal niveau, Agroforestry Netwerk
Nederland

*Werkgroep verdienvermogen: uitwisselen
kennis, overzicht op wat gebeurt en samen
aanvullen.*

Europees niveau, EURAF.

Consumenten trend en jouw doelgroep

Consumenten trend!

Er liggen mooie kansen door wijziging consumenten gedrag:

- Waar komt mijn voedsel vandaan? →
- Liever gezond voedsel/ Bio.
- Streekproducten zijn hot, zelfs bij de supermarkt; Franchise ondernemers kopen lokaal

Consumenten trend!

- Kopen rechtstreeks bij de boer..boerderijwinkels en verkoopmachines enorme groei.
- Herenboeren en CSA systemen trendy!
- Voedselbossen...verzamel je eigen voedsel.

Conclusie: Mooie kansen!

Conclusie: de markt is klaar voor nieuwe vormen van afzet en organisatie. Klaar voor Agroforestry producten & diensten.

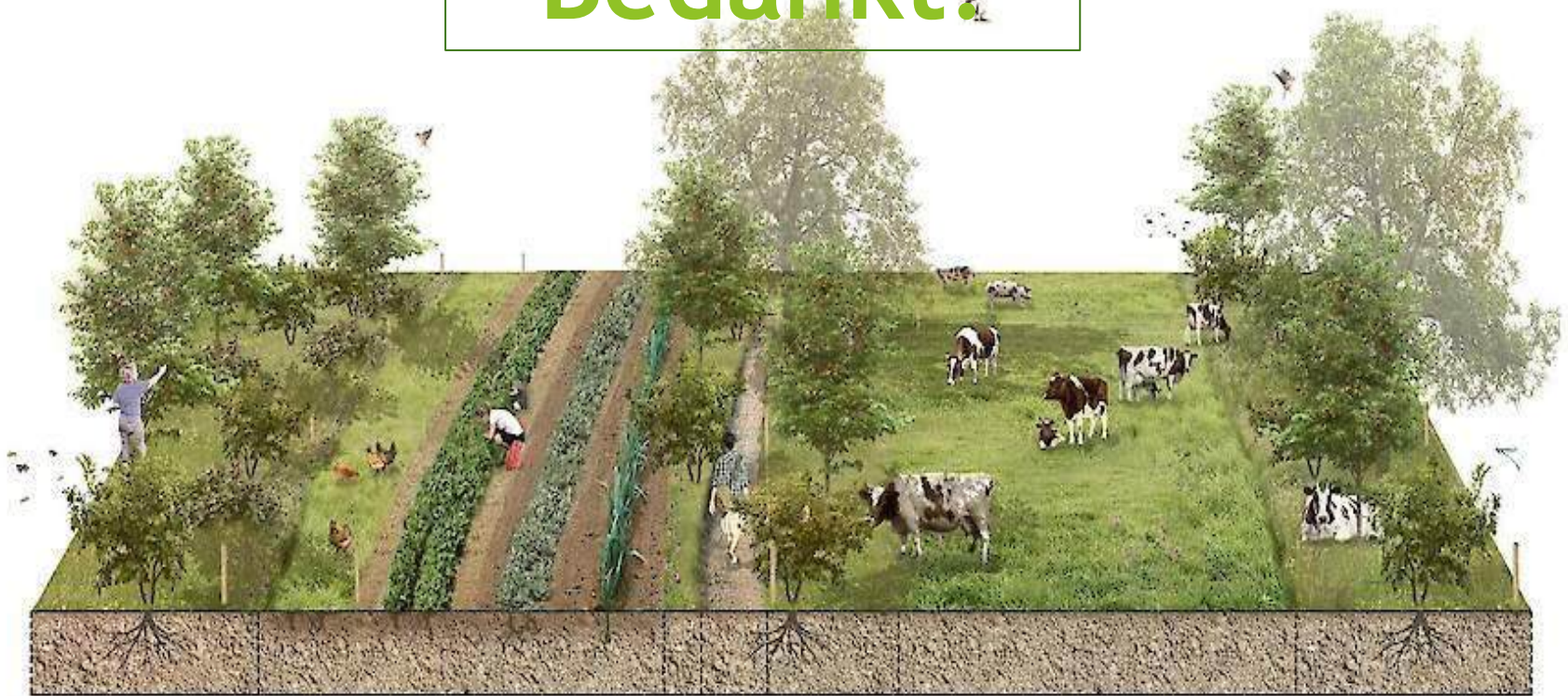
Vergeet (voorlopig) grote volumes, tussenpersonen, grote bedrijven etc. Bouw je eigen markt!

Ontwikkel en vertel je verhaal!

Montpellier France

Bedankt!

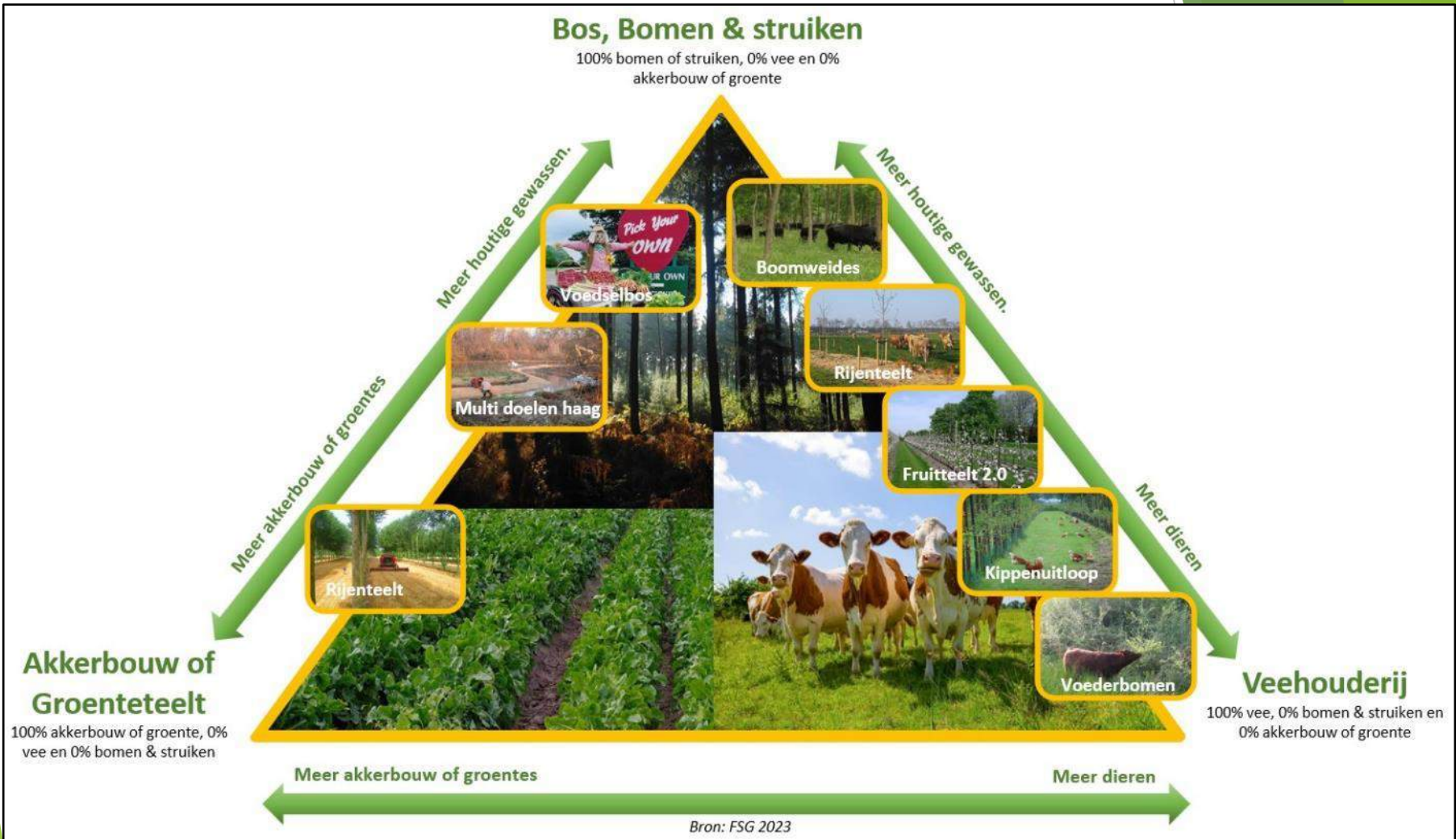
Bijlage: Voorbeelden & handvaten:

En denk ook eens aan:

- Groente /fruit/ vleespakketten voor consumenten.
- Pluktuin
- Speciale klanten kring (10 lokale restaurants).
- Produceren op vraag (ingrediënten voor bier, brood etc).
- Producten met veel toegevoegde waarde (appel cider, fruit sappen, thee, kruiden etc) → daar zit de echte winst.
- Ontwikkeling van je eigen 'merk' en bijbehorend assortiment.

Zien hoe andere dat doen? [download deze voorbeelden!](#)

Bijlage: De vormen van Agroforestry

Inspiratie uit Farmlife

Boerderij Koekoek:

- 1: “British” assortiment producten (Productlijn)
- 2: Pluktuin en Diner experience “Proef de Koekoek” (services)

Ciders, sirups, chutneys, jams, marmelades, sloe gin, relishes, pies, rillettes, paté

Inspiratie uit FarmLife

Boerderij de Kwaalburgse hoeve:

1: Noten (Productlijn)

2: Vergaderlocatie (services)

Walnoot, hazelnoot, kastanje en alle afgeleide producten

<https://www.kwaalburgsehoeve.nl/>

Voorbeelden & handvaten:

Verkoop producten via alternatieve manieren van afzet:

- Internetverkoop ([bOERbossen](#) / [HanneHoeve](#))
- Lokale bio-winkel ([Sprankenhof](#))
- Biologische boerenmarkt
- Community Supported Agriculture, CSA ([Herenboeren](#)). Zie [voorbeeld](#).
- Boerderijwinkel (deze kun je ook promoten via internet zodat deze beter vindbaar is voor consumenten, bijvoorbeeld op [GoodFoodClub.nu](#))